

"Az AVKF emlékezete"

"Friss diplomás"
interjú adatfelvétel

Összefoglaló jelentés

A Diplomás Pályakövetési Rendszeren keresztül immár közel egy évtizede folyamatos kérdőíves felmérésben keressük meg volt hallgatóinkat, illetve a diplomantul.hu adatbázisai alapján viszonylag pontos képet kaphatunk a végzettjeink elhelyezkedési lehetőségeiről (lásd a minőségbiztosítás oldalt az AVKF honlapján). Ezekből megállapítható, hogy a hallgatók nagy része a végzés után is Pest, Nógrád és Budapest környékén marad, illetve zömmel a pedagógus pályán helyezkedik el. A fizetési lehetőségek kapcsán elmondható, hogy bár a diplomás állások között a pedagógus szakma továbbra is alulfizetett, de a leszakadó régiókban, kisfalvakban ez a jövedelem még mindig versenyképes alternatíva lehet.

A mennyiségi adatfelvételek ugyanakkor nem adnak elég részletes képet arról, miért választották volt hallgatóink a Főiskolát, milyen készségeket, tudáselemeket tudtak hasznosítani évek múltán is munkájukban, miként helyezkedtek el stb.

Ezért a neveléstudomány mesterszakos levelező hallgatók (2020 tavaszi félév, 2. év) kurzuson belül teljesíthető oktatásszociológiai felmérést készítettek, amelynek témáit, az interjúvezető kérdéssorát maguk állították össze. Mivel a hallgatók személyükben zömében gyakorló pedagógusok, illetve érintett diákok az interjúvezető reményeink szerint követi a realitásokat. Így olyan témák kerültek szóba, mint a szak és intézményválasztás, a hallgatói élet, a tanulmányok nehézségei, a munkakezdés körülményei vagy az anyagi megbecsültség, pályaelhagyás, hivatástudat. Összesen 14 interjú készült, vegyesen volt nappali és volt levelező szakos hallgatókkal, akiknek többsége óvodapedagógusként vagy tanítóként végzett, néhányan pedig szociálpedagógiát tanultak. Az alábbiakban röviden illusztrálni szeretnénk néhány jellemző, az interjúk többségében megjelenő narrációt, illetve attitűdöt.

Elemzésünk első részében az AVKF-en töltött idő emlékezetét igyekszünk körbejárni.

1. Szakválasztás

A pedagógus diploma népszerűsége, presztízse a hosszú és a rövidtávú trendeket figyelve, egyértelműen csökken. Talán ennek is betudható, hogy a jelentkezési motivációk (utólag mindenképpen) rendkívül erős hivatástudatról számolnak be. Számos esetben már gyerekkorban kialakult tudatos döntésről olvashattunk az interjúkban, máshol több éves, vagy akár évtizedes más szakmában eltöltött munkatapasztalat után döntöttek a jelentkezők a pedagógus pálya mellett. Nappali tagozatos jelentkezőknél megjelent a szülői inspiráció is, de – legalábbis az interjúk alapján – nem állíthatjuk, hogy ez mintakövetést jelentett volna (alig-alig említettek családon belüli pedagógus példaképet). Elmondható tehát, hogy a hallgatók nagy része (különösen a levelezősök) határozott elvárásokkal, képzési céllal érkeztek a Főiskolára.

Egy igen jellemző idézet ezzel kapcsolatban: "Mindig is kisgyermekkel szerettem volna foglalkozni. Egy ideig kérdés volt bennem, hogy óvodásokkal vagy kisiskolásokkal, de mindenképp gyermekekkel."

2. Intézményválasztás

Az AVKF választása mellett leginkább praktikus szempontok szerepeltek. Így a legtöbb interjúban a lakóhely közelsége, a jó közlekedési kapcsolat, néhol magának a városnak a vonzó, nyugodt hangulata jelent meg. Ritkábban említették a személyes kapcsolatokat, illetve azt, hogy ismerték volna a Főiskolát. Ám ahol ez a szempont megjelent – jellemzően már az alkalmassági vizsgák, netán a TO ügyintézés során – ott jellemzően a kis intézményre jellemző családiasságot emelték ki az interjúalanyok.

Egy igen jellemző, tipikusnak nevezhető megfogalmazás szerint: " Azért választottam az Aport, mert ez volt a lakóhelyemhez legközelebbi tanítóképző, és nem szerettem volna Pestre kerülni. Azt is hallottam az iskoláról, hogy mivel nincsenek nagyon sokan, családias a légkör és a tanárok számára nem csak egy neptunkód vagy, hanem meg is ismernek, illetve a nyíltnapon is nagyon barátságos helynek tűnt, így első helyen jelöltem meg és fel is vettek.

3. Főiskolai légkör

A kérdőíves felmérésekben igen nehezen megragadható érzelmi attitűdről van szó, amely azonban döntően befolyásolja az adott szak, intézmény megítélését. A főiskolai légkörnek számos összetevője van, ezek közül a válaszok leginkább a "csoporttársak" szerepét emelték ki (a tanárok, kurzusok témáját külön kérdés tekintette át). Talán meglepő, de a válaszok alapján a levelező szakon erősebb csoportkohézió alakult ki. A nappali szakos hallgatók jóval gyakrabban említettek nehézségeket, a programok hiányát (vagy éppen a hallgatótársak passzivitását). Ám a nehézségek mellett is elmondható, hogy a nappali tagozatos hallgatók számára kiemelkedő kohéziós erővel bírt a kollégium. A levelező szakos hallgatók eleve más elvárásokkal léptek be a főiskolai életbe. Számukra a csoporttársak elsősorban segítő társakat jelentettek, illetve hasonló problémákkal, kihívásokkal küzdő kollégákat. Visszatérő elem volt a főiskola "családias" jellege is, számos esetben (főként a kisgyermekes anyukák) nagyra értékelték, hogy magukkal hozhatták gyerekeiket, akikre kollégáik, hallgatótársaik vigyáztak, illetve többen említették az éveken át sikeresen működő szervezett gyerekefelügyeletet is. A kis intézmény jellegéből adódó személyességet a legtöbben értéknek tartották, ugyanakkor egy-egy interjúban felmerült, hogy a kis hallgatói létszám zavaró is lehet, állandó szereplést, részvételt követel meg.

Két jellemző idézet:

"Ha visszagondolok a főiskolára, akkor az ottani barátaim jutnak először az eszembe. A főiskolai élet nem volt rossz! Igyekeztek „feldobni” diákéletet. A kollégium is, és a főiskola is közösen dolgozott azon, hogy legyen mivel elfoglaljuk magunkat tanórákon kívül is." (nappali)

"Nagyon jó tanuló csoportunk alakult, akikkel nemcsak együtt utaztunk, hanem segítettük is egymást a három év alatt, jegyzetek beszerzésében, tanárokkal való kapcsolattartásban, a szakmai gyakorlatban és a vizsgák alkalmával. Még hat évvel a diplomaosztó után is gyakran találkozunk továbbképzéseken, szakmai napokon és néhányan gyakran megosztjuk egymással gondolatainkat, jegyzeteinket, tapasztalatainkat a közösségi oldalakon." (levelező)

4. Tanárok és kurzusok

Az évenkénti OMVH felmérések során a diákoknak azonnali visszajelzési lehetőségük van az adott kurzus kapcsán. Az interjúkban nem erre kérdeztünk rá. Elsősorban arra voltunk kíváncsiak, hogy évekként a végzés után, mikor már a tantárgyak, oktatók neve elfelejtődik, vannak-e még olyan elemek, amelyek jó vagy rossz emlékekkel, de jelen maradtak. Az interjúk során több nevet és tantárgyat is felsoroltak, ezeket itt nem szeretnénk kiemelni, hiszen nem reprezentatív állításokról van itt szó. Inkább a jellemző gondolati sémák érdekesek. Ilyen mindenekelőtt a gyakorlatiaság, a direkt felhasználhatóság. Különösen az óvodapedagógus és a tanító szakos hallgatók rendkívül nagyra értékelték azokat a készség tárgyakat, ahol a gyerekeknek szóló konkrét feladatokat, munkamódszereket sajátíthattak el. A másik ilyen fogalom az "életközelség". Főként a diffúzabb, a tanórai kereteken túlmutató szociálpedagógiai képzésen értékelték ezt a végső soron ugyancsak gyakorlatorientáltnak nevezhető tudást. A skála másik oldalán gyakran elhangzott kritika volt a gyakorlat hiánya vagy elégtelen jellege.

Néhány jellemző idézet mindezek illusztrálására:

Azért, mert ők tudták életközeli tenni a tananyagot és olyan mértékben átadni, amit később a szakmában fel lehet használni. És sokszor elég volt az órán figyelni ahhoz, hogy megértsem, amit kell és tudjak készülni a vizsgára az órai jegyzetből.

"az órákon megtanultam, hogy nem csak szép esztétikus bábokkal lehet elmesélni egy mesét, hanem habverővel, mosogató szivaccsal."

"Az elméletet, azt nagyon próbálták átadni, de amikor kimentünk iskolába gyakorlatra, akkor találtuk magunkat szembe olyan helyzetekkel, - ami a könyvben úgy van leírva, hogy – az élet pedig egy teljesen más dolgot produkál, ott viszont arra kellett figyelni."

Összefoglaló megállapítások

A kevés számú interjú önmagában nem enged meg messzemenő következtetéseket, de néhány érdekes, további gondolatokat inspiráló szempont felvetését igen.

(1) A szakok iránti elkötelezettség rendkívül erős. Mindez komoly előny, ugyanakkor kihívás is, hiszen a jelentkezők nagy része (főként a levelezősök) kész elvárásokkal, szakmai tapasztalatokkal a kezükben érkeznek a Főiskolára.

(2) A Főiskola választásában a praktikussági szempontok dominálnak, így a jó közlekedési kapcsolatok, illetve a lakóhely közelsége. Ez egyrészt adottság, amit tovább lehet hangsúlyozni, másrészt felmerülhet a kérdés, miként lehetne a Főiskola egyéb értékeit (pl. családiasság) markánsabban megjelentetni a felvételre készülőkhöz számára.

(3) A főiskolai légkör legfontosabb eleme a hallgatói önszerveződés. Ennek segítése az intézmény részéről elsődleges feladat.

(4) A hallgatók többsége számára a kézzel fogható módszertani ismeretek a legfontosabbak.

Készítették:

Minőségbiztosítási csoport – nevelésszociológus MA levelezős hallgatók,

Vác, 2020. június 16.